

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента
Улютіної Олени Анатоліївни на дисертацію Білого Бориса
Володимировича на тему: «Адміністративно-правові засади реалізації
повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної
роботи», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних
наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право**

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження

Реалізація повноважень органів місцевого самоврядування у сфері оборонної роботи в Україні набуває особливої актуальності в контексті тривалої російської агресії. Місцеві громади є першою лінією оборони в організації захисту населення та території. Водночас, вони стикаються з численними викликами, пов'язаними з браком досвіду та ресурсів для ефективного виконання цієї ролі. Проблема також полягає у нерівномірності розвитку громад і різниці в їхніх можливостях, що створює додаткові бар'єри для організації оборонних заходів.

Однією з актуальних проблем є відсутність чіткої стратегії з боку центральної влади щодо ролі органів місцевого самоврядування у загальній системі національної оборони. В багатьох випадках, місцеві органи влади залишаються наодинці з питаннями забезпечення обороноздатності своїх громад. Наприклад, мобілізація та підтримка добровольчих батальйонів або сил територіальної оборони на місцях вимагає значних зусиль та координації, які не завжди підкріплені на державному рівні, що призводить до фрагментації оборонних заходів та залежності від ініціативи окремих громад.

Іншою важливою проблемою є слабка підготовка кадрів у органах місцевого самоврядування. Більшість місцевих чиновників не мають необхідних знань у сфері оборонного планування та управління кризовими ситуаціями, що створює значні труднощі в організації таких заходів, як евакуація населення, забезпечення життєво важливої інфраструктури або взаємодія з військовими частинами. Крім того, наявність корупційних схем та неефективне використання ресурсів можуть суттєво послабити оборонну

готовність громад. Відповідні проблеми підкреслюють важливе значення та цінність дисертації Білого Бориса Володимировича на тему: «Адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи».

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації, їх достовірність, новизна

Теоретична обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, викладених у дисертаційному дослідженні, забезпечені насамперед достатньою кількістю теоретичних і практичних джерел, що були ретельно опрацьовані автором під час підготовки й написання роботи.

У дослідженні застосовано системний та комплексний підхід із використанням різноманітних методів наукового пізнання. Загально-теоретична характеристика адміністративно-правових засад реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи здійснена завдяки методу діалектики. Герменевтичний метод дозволив інтерпретувати поняття, сутність та особливості оборонної галузі як об'єкта адміністративно-правового регулювання та предмету діяльності органів місцевого самоврядування. Функціональний метод дозволив розкрити місце та завдання органів місцевого самоврядування в системі суб'єктів забезпечення роботи оборонної галузі. Метод класифікації дав можливість виділити принципи діяльності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення роботи оборонної галузі. Системний підхід використано щодо аналізу правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування. Логічний метод та методи аналізу та синтезу використано при розгляді окремих адміністративних процедур реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи. Формально-юридичний метод використано при розкритті нормативно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування. Методи теоретико-правового прогнозування та правотворчості застосовано щодо формування шляхів

удосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи. Метод соціологічного опитування використано при виявленні проблем реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи.

Мета роботи полягала в тому, щоб на основі аналізу позицій національного законодавства, теоретичних розробок та результатів адміністративної практики, визначити адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи, та розробити рекомендації щодо удосконалення правового забезпечення оборонної діяльності на місцевому рівні в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є комплексним монографічним дослідженням у сфері адміністративно-правових засад реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи, в результаті якого запропоновано низку нових висновків, пропозицій та практичних рекомендацій щодо оптимізації участі місцевих органів влади в забезпеченні національної безпеки та оборони, зокрема в умовах загроз територіальній цілісності та суверенітету України.

Автором уперше визначено сучасне місце органів місцевого самоврядування в системі суб'єктів забезпечення роботи оборонної галузі в умовах активної війни в Україні, що є ключовою ланкою багаторівневої структури управління, яка об'єднує локальні та національні інтереси у сфері національної безпеки та оборони, забезпечуючи ефективну координацію та реагування на загрози на місцевому рівні завдяки територіальній юрисдикції та близькості до критичних об'єктів інфраструктури, інтегруючи локальні ресурси та специфіку регіону в загальнодержавну систему оборони.

Також виокремлено особливості адміністративних процедур забезпечення територіальної оборони на відповідній території в Україні, до яких віднесено: – мультиінституційний характер суб'єктів управління; – поєднання військового та цивільного управління, що формує гібридний

характер процедур; – плановість та систематичність характеру; – підвищену роль фінансового та матеріального забезпечення місцевими органами; – адаптивність до регіональних умов функціонування територій; – комплексність; – обов’язковий контроль та спеціальний моніторинг готовності добровольчих формувань до виконання завдань; – взаємозалежність від загальної оборонної стратегії.

Удосконалено розуміння оборонної галузі як об’єкту адміністративно-правового регулювання, що є комплексом правових, організаційних, економічних, соціальних, науково-технічних та інших заходів, дій та ресурсів, спрямованих на забезпечення обороноздатності держави через розвиток, виробництво та підтримку спеціалізованої продукції, технологій та послуг для задоволення потреб національної безпеки та оборони.

Дисертантом дістали подальшого розвитку напрямки впровадження норм міжнародних стандартів та програм у регулюванні діяльності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення оборонної галузі в Україні, включаючи питання цивільного захисту, дотримання прав людини в умовах воєнного стану та забезпечення територіальної оборони, що вимагають адаптації місцевих програм до вимог Женевських конвенцій, стандартів колективної безпеки та інших актів міжнародного гуманітарного права, створюючи правову базу для ефективної діяльності територіальних громад в умовах сучасних безпекових викликів.

Також виділено пріоритетні напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи щодо оптимізації звітності, впровадження інновацій, цифровізації оборонної роботи, координації внутрішньо-управлінської діяльності, та притягнення до адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері національного спротиву.

Загалом, у роботі виявляється якісна наукова новизна для адміністративної науки, використання положень яких на практиці сприятиме

ефективності реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи. Висновки дисертації є цілісними, логічними та належним чином обґрунтованими.

Загалом, у дисертації на основі аналізу позицій національного законодавства, теоретичних розробок та результатів адміністративної практики, визначено адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи, та розроблено рекомендацій щодо удосконалення правового забезпечення оборонної діяльності на місцевому рівні в Україні.

Висновки дисертації відповідають меті за завданням дослідження та містять важливі теоретичні положення щодо вдосконалення адміністративно-правових засад реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи.

3. Практичне значення результатів дослідження

Тема дисертаційного дослідження направлена на реалізацію положень плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин».

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що результати дослідження спрямовані на підвищення рівня безпеки та обороноздатності держави через розвиток місцевих органів самоврядування, та можуть бути використані у наступних сферах: – науково-дослідній роботі – щодо формування фундаментальних та прикладних досліджень у сфері ефективності адміністративно-правових механізмів у місцевому самоврядуванні в контексті національної безпеки; – законотворчій сфері – для розробки та вдосконалення законодавчих актів, що регулюють повноваження органів місцевого самоврядування у сфері оборони в Україні; – освітньому процесі – щодо формування навчальних посібників та лекцій з правознавства, адміністративного права та державного управління.

Отже, результати дисертації Білого Бориса Володимировича на тему «Адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи» мають важливе практичне значення як для науки адміністративного права, так і для практичної діяльності суб'єктів військового управління.

4. Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувача

Основні положення та результати дисертації висвітлено 6 наукових статтях. Підсумки розроблення проблематики та відповідні висновки оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.), «Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 22–23 вересня 2021 р.), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.).

Перелік наукових праць, що опубліковані здобувачем та аналіз їх змісту свідчить про те, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження достатньо повно викладені у вітчизняних та зарубіжних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію у науково-практичних конференціях.

5. Дискусійні положення дисертаційної роботи

На підставі розгляду дисертаційної роботи, особливо варто відзначити необхідність того, щоб автор приділив увагу таким питанням для подальшого обговорення:

1. В обґрунтуванні актуальності теми дослідження відсутні відомості про результати авторського соціологічного опитування.

2. У науковій новизні автором виокремлено одну із особливостей адміністративних процедур забезпечення територіальної оборони на

відповідній території в Україні взаємозалежність від загальної оборонної стратегії. Однак, детальної характеристики ця риса не здійснена автором, що зумовлює виникнення низки питань до здобувача, зокрема, яким чином взаємозалежність адміністративних процедур та загальної оборонної стратегії впливає на ефективність територіальної оборони.

3. Підрозділ 1.4 має назву «Правове регулювання та принципи діяльності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення роботи оборонної галузі та місце серед них адміністративного законодавства», однак, розкриває положення нормативно-правового регулювання, що обумовлює логічність зміни назви підрозділу.

4. У підрозділі 2.1 автором розкрито тенденції законодавчих змін у сфері мобілізації в Україні, однак, цей напрямок доцільніше було б проаналізувати у розділі 3, що є більш практичним.

5. Здобувачем одним із пріоритетних напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи виділено оптимізація координації внутрішньо-управлінської діяльності. Однак, автор не надає достатньо конкретики щодо того, як саме пропонується оптимізувати координацію внутрішньо-управлінської діяльності, що надає відповідній пропозиції більш декларативний характер.

При цьому, зауваження та рекомендації здебільшого стосуються аспектів, що потребують додаткового обговорення, і тому не мають значного впливу на загальну позитивну оцінку роботи.

6. Загальні висновки

Дисертаційна робота Білого Бориса Володимировича на тему «Адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи» виконана на високому науковому рівні, є завершеним самостійним дослідженням, характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку.

Ознак порушення автором академічної доброчесності, зокрема випадків оприлюднення, частково або повністю, наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення їх авторства не виявлено. Відповідно, здобувачем повністю дотримано принципи академічної доброчесності у процесі підготовки дисертації.

Висновки та рекомендації, що отримані під час дослідження мають важливе практичне та теоретичне значення для оптимізації адміністративно-правового регулювання реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи.

Отже, дисертація Білого Бориса Володимировича на тему: «Адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи», що подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, є завершеним монографічним дослідженням, що в повній мірі відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, а її автор – Білий Борис Володимирович заслуговує на присудження ступеня кандидата юридичних наук.

**Офіційний опонент –
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри
адміністративного та фінансового права
Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Олена УЛЮТИНА

